

صنعت ریسندگی در پاکستان

ترجمه: آزاده موحد

چکیده

صنایع نساجی پاکستان مهم‌ترین بخش تولید این کشور محسوب می‌شود که دارای بلندترین زنجیره‌ی تولید نیز هست. این صنعت دارای پتانسیل ذاتی برای ایجاد ارزش افزوده در هر مرحله از فرایند از پنبه پاک‌کنی گرفته تا بخش ریسندگی، پارچه، انجام فرایند و پوشاک می‌باشد. در کل این بخش حدود یک پنجم ارزش افزوده‌ی صنعتی، بیش از ۴۰٪ اعتبارات بانکی متعلق به بخش تولیدی و ۸٪ تولید ناخالص داخلی را به خود اختصاص می‌دهد. محصولات نساجی به طور متوسط حدود ۶۰٪ صادرات ملی را شامل می‌شوند. به هر حال علی‌رغم این که پاکستان چهارمین تولیدکننده و سومین مصرف‌کننده‌ی بزرگ پنبه در جهان است، سود نسبی آن تا حد زیادی در انحصار صادرات با ارزش افزوده‌ی پایین است که این امر در رتبه‌ی دوازدهم جهانی پاکستان از نظر صادرات محصولات نساجی انعکاس یافته است. زنجیره‌ی ارزش پنبه از پنبه پاک‌کنی آغاز می‌شود که با جداسازی دانه‌ها و ناخالصی‌ها از پنبه باعث ایجاد ارزش افزوده در آن می‌گردد. ریسندگی نخستین فرایند در این زنجیره است که با تبدیل ماده‌ی اولیه‌ی خام به محصول تکمیل شده برای مثال پنبه‌ی خام به نخ پنبه‌ای در آن ارزش افزوده ایجاد می‌کند. ریسندگی یک فرایند پایه و ابتدایی بوده که تمام فرایندهای بعدی از جمله بافندگی، کشفافی، تکمیل، دوخت و غیره به آن بستگی دارد. بنابراین هر گونه تغییر در کیفیت نخ ریسیده شده تأثیر مستقیم بر زنجیره‌ی ارزش به جا خواهد گذاشت. پاکستان در طول سال‌ها صنایع نساجی را در کشور گسترش داده است و در حال حاضر یکی از صادرکنندگان برتر نخ، پارچه و سایر منسوجات دارای ارزش افزوده نظیر حوله، پوشاک، ملحفه و منسوجات خانگی به شمار می‌رود. رشد سریع ظرفیت ریسندگی به دلیل پیشرفت‌های تکنولوژیکی منجر به افزایش چشمگیر تولید پنبه شده است.

در حال حاضر بنا بر گزارش TCO^۱، صنایع ریسندگی پاکستان از ۵۰۶ واحد نساجی (۴۹ واحد مرکب و ۴۵۷ واحد ریسندگی) با ظرفیت نسبی ۱۱/۷۶۲ اسپیندل با ظرفیت بهره‌برداری ۹۱٪ در سال ۲۰۱۳-۲۰۱۲ تشکیل شده است. میزان تولید نخ در سال ۲۰۱۳-۲۰۱۲ افزایش چشمگیری داشته و از ۲/۸۱ میلیارد در سال ۲۰۰۸-۲۰۰۷ به ۲/۹۸ میلیارد کیلوگرم رسیده است که یعنی میانگین رشد ۹/۷ درصدی در هر سال. از این میان سهم نخ‌های ضخیم، متوسط، ظریف و فوق ظریف و ترکیبی با پلی‌استر به ترتیب ۴۷/۱٪، ۲۳/۷٪، ۵/۴٪ و ۲۳/۸٪ است. صادرات نخ پنبه‌ای در طول ۶ سال گذشته دارای رشد متوسط ۱۵٪ در سال بوده است. صادرات نخ پنبه‌ای در سال ۲۰۱۳-۲۰۱۲ بیشترین ارزش یعنی ۲/۲۵ میلیارد دلار را به خود اختصاص داده است.

این بخش طی شش ماه گذشته ۴۱ میلیارد روپیه از بانک‌های پاکستان وام گرفته و بر روی ماشین‌آلات جدید سرمایه‌گذاری کرده است. از این میان سهم صنایع ریسندگی ۳۶ میلیارد روپیه بوده است. میزان واردات ماشین‌آلات ریسندگی

و اجزای آن از ۴/۲۳ میلیارد روپیه در سال ۲۰۱۱-۱۲ به ۵/۱۸ میلیارد روپیه در سال ۲۰۱۳-۲۰۱۲ که نشان‌دهنده‌ی رشد ۲۲ درصدی می‌باشد. واردات ماشین‌آلات ریسندگی و اجزای آن در جدول ۱ نشان داده شده است.

علی‌رغم درخواست‌های متعدد صاحبان کارخانجات نساجی، دولت تا کنون هیچ گونه راه‌حل کاربردی برای تقویت صنایع ریسندگی به کار نگرفته است. دولت برای مشوق‌ها و برنامه‌های مختلف در سیاست‌های مربوط به صنایع نساجی (۲۰۰۹-۱۴) مبلغ ۱/۳۴ میلیارد روپیه را اختصاص داده است.

تولید

پاکستان تنها کشوری است که درصد الیاف ترکیبی در آن متفاوت است؛ ۸۰٪ پنبه و ۲۰٪ الیاف بشر ساخت. در سایر کشورها این میزان ۴۰ به ۶۰ می‌باشد. نخ‌های ترکیبی پلی‌استر-پنبه با پلی‌استر-ویسکوز عمدتاً در این کشور تولید می‌شود. الگوی تولید در بخش ریسندگی پاکستان به سمت تولید نخ‌های ضخیم‌تر می‌باشد. میزان تولید نخ به طرز چشمگیری از سال ۲۰۰۸-۰۹ تا سال ۲۰۱۳-۱۲ افزایش داشته و از ۲/۸۶ میلیون کیلوگرم به ۲/۹۸ میلیون کیلوگرم رسیده است که یعنی میانگین رشد ۱ درصدی در سال. میزان تولید نخ در جدول ۲ نشان داده شده است.

صادرات

در سال‌های اخیر کارخانجات ریسندگی به دلیل افزایش شدید صادرات نخ به چین شرایط بسیار خوبی را تجربه کرده‌اند. تصمیم دولت چین منجر به صادرات بیشتر نخ به چین و در نتیجه سرمایه‌گذاری‌هایی در بخش ریسندگی پاکستان انجام خواهد شد. چین از سپتامبر ۲۰۱۲ تا مارس ۲۰۱۳، ۶/۱۵ میلیون تن پنبه خریداری کرده که نسبت به دوره‌ی مشابه سال قبل دو برابر شده است. صادرات نخ از ۵۷۶ میلیون کیلوگرم به ارزش ۱/۸۱ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۱-۱۲ به ۷۸۵ میلیون کیلوگرم به ارزش ۲/۲۵ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۳-۱۲ رسیده است که نشان‌دهنده‌ی رشد ۲۴ درصدی از نظر ارزشی می‌باشد. میانگین قیمت واحد نخ پنبه‌ای در پاکستان در بازارهای بین‌المللی در مقایسه با سایر رقیبان بسیار پایین است. میانگین قیمت واحد نخ پنبه‌ای از ۴/۱ دلار در کیلوگرم در سال ۲۰۱۰-۱۱ به ۳/۱ دلار در کیلوگرم در سال ۲۰۱۳-۱۲ رسیده است. آمار مربوط به صادرات نخ پنبه‌ای در جدول ۳ نشان داده شده است.

از ژانویه ۲۰۱۴ با تصویب قانون الویت دسترسی منسوجات پاکستان به بازارهای اتحادیه اروپا توسط این اتحادیه تحت نظر GSP^۲ سهم صادرات پاکستان افزایش یافته است. مهم‌ترین خریداران نخ پنبه‌ای پاکستان عبارتند از هنگ کنگ، کره جنوبی، چین، ایالات متحده آمریکا، بنگلادش، ژاپن، ترکیه و پرتغال. آمار مربوط به صادرات نخ پنبه‌ای در جدول ۴ نشان داده شده است.

آینده صنعت ریسندگی

پیش‌بینی می‌شود با حمایت اتحادیه اروپا از تلاش‌های پاکستان در راستای یکپارچه شدن با اقتصاد جهانی و کاهش تعرفه‌های گمرکی این کشور تحت

صادرات آن هم نمی توان امید داشت. ریسندگی بخش مهمی از صنایع نساجی را تشکیل می دهد و سهم بزرگی از اقتصاد ملی داشته و نیازمند حمایت دولت در تمامی جهات می باشد. کارخانجات ریسندگی باید با ایجاد ارزش افزوده بیشتر در نخ های تولیدی کیفیت محصولات خود را افزایش دهند. همچنین باید از لحاظ فنی خود را به روز کنند تا بتوانند به صنایع پایین دستی که در تلاش برای افزایش ارزش افزوده ی محصولات تکمیل شده هستند کمک نمایند.

جدول ۳- صادرات نخ پنبه ای

سال	مقدار ۰۰۰ Kg	ارزش ۰۰۰ دلار آمریکا	ارزش واحد دلار/کیلوگرم
۲۰۰۶-۰۷	۶۶۵۵۲۵	۱۴۲۸	۲/۱۵
۲۰۰۷-۰۸	۵۵۴۸۱۷	۱۳۰۰	۲/۳۴
۲۰۰۸-۰۹	۵۲۳۷۳۳	۱۱۱۵	۲/۱۱
۲۰۰۹-۱۰	۶۲۵۴۱۸	۱۴۳۳	۲/۲۹
۲۰۱۰-۱۱	۵۳۶۱۲۶	۲۲۰۱	۴/۱۰
۲۰۱۱-۱۲	۵۷۲۸۴۲	۱۸۱۰	۳/۱۶
۲۰۱۲-۱۳	۷۸۵۰۱۵	۲۲۵۳	۳/۱

جدول ۴- صادرات نخ پنبه ای بر اساس کشورهای مقصد

کشور	۲۰۱۰-۱۱	۲۰۱۱-۱۲	۲۰۱۲-۱۳
چین	۹۱۵	۱۰۸۶	۱۵۶۱
هنگ کنگ	۲۸۱	۱۸۵	۱۷۶
بنگلادش	۹۳	۹۳	۱۱۷
کره	۱۳۶	۶۴	۵۹
پرتغال	۷۹	۳۲	۴۲
ژاپن	۶۸	۵۹	۳۹
ایتالیا	۵۲	۲۳	۲۱
ایالات متحده آمریکا	۳۸	۲۶	۱۷
ترکیه	۷۲	۲۹	۳۹
مصر	۲۵	۱۵	۹
بحرین	۱۸	۷	۱۲
مالزی	۲۶	۱۳	۱۴
بلژیک	۱۲	۹	۹
سایر کشورها	۳۸۳	۱۶۱	۱۳۸
مجموع	۲۲۰۱	۱۸۱۰	۲۲۵۳

1. Textile Commissioner Organization
2. Generalized System of Preference
3. Ijaz A.Khokhar
4. Dr Khalid Abdollah

مرجع:

Dr.Noor Ahmed Memom, "Spinning Industry of Pakistan", Pajistan Textile Journal, Feb 2014

GSP، صنایع نساجی پاکستان به سرعت در مسیر رشد و پیشرفت قرار بگیرد. با تصویب قانون فوق حدود ۲۰٪ از صادرات پاکستان بدون گمرک به کشورهای اتحادیه ی اروپا وارد می شود و مابقی آن هم دارای نرخ تعرفه ی امتیازی است. صادرات کشور پاکستان تحت سلطه ی منسوجات و پوشاک این کشور است. ارزش صادرات منسوجات و پوشاک ۲/۶ میلیارد یورو و ارزش واردات منسوجات و پوشاک به اتحادیه ی اروپا ۳/۵ میلیارد یورو در سال است. بنابراین فرصت رشد برای بخش نساجی بالاست.

به گفته ی رییس هماهنگی انجمن تولیدکنندگان و صادرکنندگان پوشاک آماده پاکستان (prgmea)، ایجاز خوخار^۳، کمبود پارچه ی موجود در کشور مانع از تولید یک سری از منسوجات دارای ارزش افزوده که تقاضای زیادی نیز در بازارها اتحادیه اروپا دارد، می شود. دولت با در اولویت قرار دادن تامین برق و گاز واحدهای تولیدی می تواند به صادرکنندگان برای دستیابی معاف از گمرک به اهداف صادراتی خود به اتحادیه اروپا کمک کند. از سوی دیگر این احتمال وجود دارد که پاکستان به دلایل متعددی از جمله کاهش مناطق زیر کشت، کمبود آب برای آبیاری در فصل کاشت، کمبود دانه های مورد تایید برای کشاورزان، طوفان و دمای بالا به هدف از پیش تعیین شده ی خود برای تولید پنبه در سال ۲۰۱۳-۱۴ دست پیدا نکند. دولت تولید ۱۴/۱ میلیون عدل پنبه را در سال ۲۰۱۳-۱۴ هدف قرار داده است اما میزان برآوردها تولید ۱۲/۳۳۶ عدل پنبه را نشان می دهد. البته وضعیت تولید نسبت به سال گذشته تا حدودی بهتر شده است. میزان زمین های زیر کشت نیز از ۳/۲ میلیون هکتار در سال ۲۰۱۲-۱۳ به ۲/۸ میلیون هکتار در سال جاری رسیده است. یکی از مشاوران مربوط به پنبه دکتر خالد عبدالله^۴ در این خصوص گفته است که پاکستان به دلیل تولید پایین پنبه نمی تواند به طور کامل از سیستم GSP و مزایای گمرکی خود بهره برد. در حال حاضر میزان صادرات کالاهای پنبه ای حدود ۶۰٪ کل صادرات را تشکیل می دهد و با توجه به عدم امکان افزایش تولید پنبه به افزایش

جدول ۱- واردات ماشین آلات ریسندگی و اجزای آن

ماشین آلات/اجزا	۲۰۱۰-۲۰۱۱	۲۰۱۱-۲۰۱۲	۲۰۱۲-۲۰۱۳
ماشین آلات ریسندگی نساجی	۴۱۶۸	۳۲۷۶	۴۰۱۰
شیطانک های رینگ و اسپیندل فلایر	۴۵۵	۴۳۱	۵۳۳
ماشین آلات نساجی دارای اسپیندل	۳۶۶	۳۴۲	۲۱۴
رینگ های ریسندگی	۲۹۳	۳۲۴	۳۶۶
مجموع	۵۲۸۲	۴۳۷۳	۵۱۸۳

جدول ۲- تولید نخ

سال	مجموع نخ تولید شده (میلیون کیلوگرم)
۲۰۰۶-۰۷	۲۷۲۷
۲۰۰۷-۰۸	۲۸۰۹
۲۰۰۸-۰۹	۲۸۶۲
۲۰۰۹-۱۰	۲۸۸۱
۲۰۱۰-۱۱	۲۹۳۸
۲۰۱۱-۱۲	۲۹۵۵
۲۰۱۲-۱۳	۲۹۸۰